

Rahapelitoiminnan tuottojen väheneminen – valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten näkemys lakisääteisen vapaan sivistystyön koulutuksen valtionosuusrahoituksen turvaamiseen tulevaisuudessa

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset ovat liikunnan ja urheilun monitoimitaloja. Niiden laaja-alainen toimintakenttä käsittää suomalaisen liikunta- ja urheilukulttuurin kaikki sektorit: vapaan sivistystyön koulutus, toisen asteen ammatillinen koulutus, huippu-urheiluvalmennus, terveyttä ja hyvinvointia edistävä vapaa-ajan ja yritysten liikuntapalvelut sekä kampusalueella tapahtuva muu liikuntatoiminta sekä ravintola- ja majoituspalvelutoiminta.

Ainutlaatuista liikuntakasvatuksen ja -koulutuksen edistämiseksi perustettua urheiluopistojärjestelmää on kehitetty jo vuodesta 1909 lähtien. Nykyisin urheiluopistoverkosto koostuu erilaisilla osaamisprofiileilla olevista 11 urheiluopistosta ja niiden laajoista kampusalueista. Alueella kohtaavat urheiluopistojen opettajat, valmentajat, urheilijat, muut asiantuntijat sekä henkilöstö, opiskelijat, työelämä, asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät. Kampusalueiden infrastruktuuri on rakennettu palvelemaan kansalaisten liikunnan ja urheilun kouluttautumisen, liikkumisen ja harrastusmahdollisuuksia sekä erityistarpeita. Tätä oppilaitoskokonaisuutta sekä liikuntapaikka- ja olosuhderakentamista on rahoitettu valtion tukemana suomalaisen hyvinvoinnin, liikuntakulttuurin ja huippu-urheilun edistämiseksi. Vastaavaa liikunta-alan koulutukseen, kehitykseen ja koko kansaan kohdistuvan liikunnan edistämistyöhön erikoistunutta yhtä laajamittaista verkostoa ei ole missään muualla maailmassa.

Yhteiskunnallinen tarve liikuntakasvatukselle

Yhteiskunnassamme on tunnistettu entistä vahvemmin liikunnan moninainen rooli kasvatuksen, terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Liikunnan merkitys nähdään tärkeänä osana ihmisen elinkaaren vaiheita; hyvinvoivista lapsista kasvaa aktiivisia nuoria ja edelleen toimeliaita ja työelämän paineita kestäviä aikuisia sekä vireitä vanhuksia.

Liikuntapoliittinen selonteko julkaistiin lokakuussa 2018. Se oli Suomen historian ensimmäinen ja tämä sekä avasi että lisäsi julkisen keskustelun suomalaisten liikkumattomuuden ongelmasta. Vasankari ja Kolu osoittivat UKK-instituutin raportissa (2018) liikkumattomuuden kustannuksiksi vuositasolla noin 3,2–7,5 miljardia euroa. Selonteko linjaa 2020-luvun liikuntapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet, ja toimii myös näin urheiluopistojen liikuntakasvatustyön ja strategian ohjenuorana. Asiakirja sai näkyvän sijan Rinteen hallitusohjelman valmistelussa keväällä 2019. Liikunta- ja urheiluväen iloksi osa asiakirjan toimenpiteistä päätyi myös kirjauksina Marinin hallitusohjelmaan.

Hallitusohjelmassa tuodaan esiin liikunnallisen elämäntavan edistäminen Liikkuva Suomi -ohjelmalla. Liikunnallinen elämäntapa ja arki on tärkeää omaksua jo lapsena ja tavoitteena on kokonaisaktiivisuuden nostaminen kaikissa ryhmissä. Tiivistetysti voidaan sanoa, että yhteiskunnassamme on siirrytty urheilusta innostuneen väestönosan erilliskulttuurista kohti aktiivisemmän arjen ja liikunnallisen elämäntavan mahdollistamista läpileikkaavasti koko väestössä. Hyvinvointi, liikkuminen ja urheilu ovat saamassa yhteiskunnallisessa keskustelussa uuden mahdollisuuden, jossa korostetaan aktiivisen arjen, liikkumisen, harrastamisen ja urheilun kuulumista kaikille, jokaiselle parhaiten sopivalla tavalla.

2020-luvun yhteiskunnassa urheiluopistot pitävät tärkeänä nostaa entisestään liikunnan ja urheilun merkitystä. Urheiluopistoverkoston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden teemat ovat: lasten ja nuorten

liikunta-aktiivisuuden edistäminen, yksilöiden kasvun ja kyvykkyyden tukeminen, liikunnan saavutettavuuden edistäminen sekä suomalaisen huippu-urheilun kehittäminen.

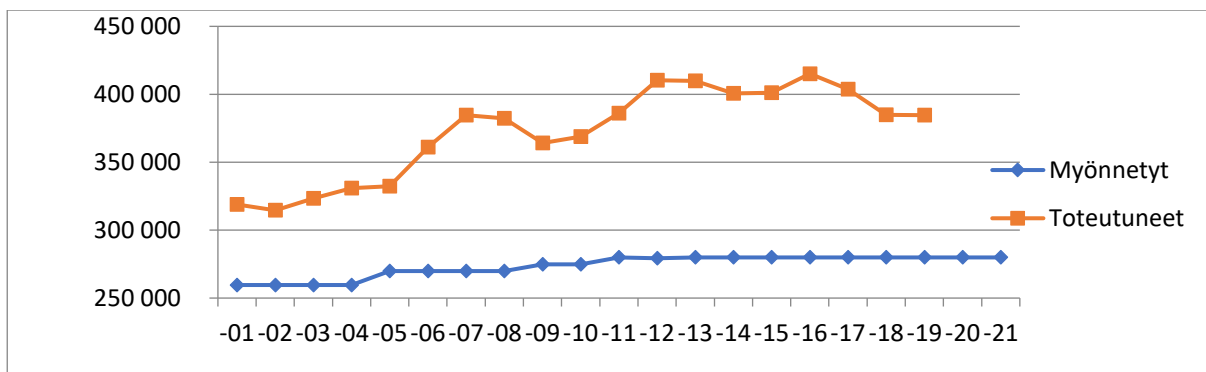
Liikunta-alan vapaan sivistystyön koulutuksen tehtäväkenttä

Urheiluopistojen järjestämän vapaan sivistystyön koulutuksen tarkoituksena on lisätä ja edistää kansalaisten liikuntaharrastusta, hyvinvointia ja terveyttä edistävää koulutusta sekä liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta ja valmennustoimintaa. Suomalaisen liikuntakasvatuksen tehtävänä on innostaa, kannustaa ja kasvattaa ihmisiä liikkumaan läpi elämän. Sen tarkoituksena on luoda ihmisille merkityksellisiä onnistumisen kokemuksia ja edistää uuden oppimista. Nämä tukevat yksilöiden henkistä kasvua ja itsetunnon kehittymistä. Liikunnalla on merkittävä rooli ihmisten toimintakykyisyyden säilymisessä, hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä ja jaksamisessa läpi elämänsä. Vapaatavoitteisen liikuntakoulutuksen avulla lisätään ihmisten edellä mainittuja elämäntaitoja ja kehitetään kykyä toimia liikuttajana, kasvattajana ja ohjaajana. Liikunta ja liikuntakasvatus tulee nähdä jatkossakin mahdollisuutena hyvään elämään ja sen tulee olla kaikkien saavutettavissa.

Urheiluopistojen vapaan sivistystyön koulutus noudattelee edelleen sen historiallisia juuria kansalaisten liikuntakasvatuksen edistäjänä. Koulutustehtävä on nyky-yhteiskunnassa noussut kansan liikkumattomuuden myötä entistä ajankohtaisemmaksi ilmiöksi. Kansalaisten hyvinvoinnin, liikuntatottumusten ja liikunta-aktiivisuuden lisääntymisellä on pysyviä vaikutuksia kansanterveyteen.

Näkemykset rahapeliteiminnan tuottojen vähentymiseen

Urheiluopistojen toteuttamalle vapaan sivistystyön koulutukselle on ja tulee olemaan tulevaisuudessakin kasvava kysyntä. Urheiluopistot ovat jo vuosia tehneet merkittävästi enemmän opiskelijavuorokausisuoritteita verrattuna siihen, mikä on ollut valtionosuusrahoituksen vahvistettu opiskelijavuosimäärä. Verkoston keskiarvototeuma vuosien 2016–2020 aikana on 386 564 opiskelijavuorokautta, kun valtionosuusrahoitus em. vuosien osalta on ollut 279 900 opiskelijavuorokautta.

Kuvio 1. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen kehitys

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten lakisääteinen vapaan sivistystyön koulutus tulee nähdä jatkossakin opetussuunnitelmaan perustuvana arvopohjaisena kansalaisten liikunta- ja urheilukasvatusta edistävänä merkityksellisenä vapaatavoitteisena koulutuksena. Koulutustoiminnalle tulisi jatkossa turvata vähintään nykytasoinen ja tulevaisuudessa jatkuvan oppimisen uusia linjauksia ja toimintamuotoja tukeva,

lähempänä verkoston todellista toteumaa oleva rahoituspohja. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuusrahoituksen varat koulutustoiminnan järjestämiseen osoitettaisiin jatkossa valtion budjettivaroista liikuntatoimen momentilta.

Valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskukset

Folkhälsan Utbildning Solvallen Urheiluopisto, Espoo
Eerikkilä Sport & Outdoor Resort, Tammela
Kisakallion Urheiluopisto, Lohja
Kuortaneen Urheiluopisto, Kuortane
Liikuntakeskus Pajulahti, Nastola
Santasport Lapin Urheiluopisto, Rovaniemi
Suomen Urheiluopisto, Vierumäki
Tanhuvaaran Urheiluopisto & Sport Resort, Savonlinna
Urheiluopisto Kisakeskus, Fiskars
Varalan Urheiluopisto, Tampere
Vuokatti Sport, Vuokatti

URHEILUOPISTOT RY

Nina Luukkainen, pääsihteeri
nina.luukkainen@urheiluopistot.fi
040 741 2663